

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Apare odată în săptămână:

DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Nr. 1265/922.

Tuturor oficiilor parohiale.

Veneratul Sinod eparhial prin concluzul său Nr. 38/922 la cererea adunării generale a fondului diecezan preoțesc, a încuviințat ca tuturor beneficianților din fondul diecezan preoțesc, — preoți deficienți, văduve și orfani de preoți — să li-se acoarde pe anul curent un spor de scumpete de 50% dela ajutoarele primite până aci.

Aaest spor de scumpete se asemnă la cassa Consistorială fără a prejudeca dreptul la asemenea ajutor extraordinar pentru viitor.

Ceeace Onor. oficii parohiale vor aduce la cunoștința celor interesați, locuitori în comunele lor.

Arad, din șed. cons. dela 5/18 Maiu 1922.

Joan J. Papp m. p.,
Episcop.

Ziua eroilor.

Intre sărbătorile noastră naționale, sărbătoarea eroilor le încununează pe toate, ceea ce este și natural, pentru că evenimentele cari dau tuturor celorlalte zile caracterul lor național, sunt create prin munca avântul și sacrificiul atâtor mii de cetățeni.

Sărbătoarea eroilor este totodată sărbătoarea puterii noastre naționale. Ori de câte ori căutam victoriile dela Mărășești. Oituz s'au Tisa, noi preamărim sufletele acelor scumpi eroi, cari au consacrat și sfințit aceste localități cu viața lor.

Și venerația ce suntem datori s'o arătăm acestori dragi suflete de eroi nu este o manifestare pentru văduvele și orfanii ce-și plâng tații și soții, ci este o datorie sfânta și morală, pe care fie care popor conștient de poziția sa în lume, o are față de exemplarele și fii cei mai aleși ieșiți din sânul său.

Este necesar să invocăm să se coboare în mijlocul vieții pătimașe ce trăim duhul de înălțime morală a acelor ce și-a sacrificat viață pentru noi, și este foarte necesar să primenim atmosfera de imoralitate publică ce plutește asupra țării noastre, — prin adierea cerească și rugăciuni înălțate la ocrotitorul Dumnezeu, pentru cei ce au depus pe altarul scumei noastre patrii tot ce a fost mai sublim în ființa lor.

Deci ziua eroilor noștri a fost pentru fiii bisericii noastre ortodoxe momente de cutremur adânc sufletesc țâșnit din însași adâncul ființei noastre, căci țara noastră pentru a se consolida pe temelii largi, puse de cei-ce n'au precupețit cu sentimentele lor patriotice, are nevoie de munca noastră intensivă, de înțelegere între clasele sociale, de cinste și abnegație în treburile publice. Tăgându-se în felul acesta să va duce la sfârșit bun opera pecetluită cu sângele eroilor noștri, al căror spirit cheazășuește neclintirea noilor noastre hotare.

În orașul Arad s'a serbat ziua eroilor cu pietatea și onoarea cuvenită. Toată lumea a prăznuit și a ridicat la Dumnezeu rugăciuni pentru odihna scumpilor noștri eroi. Dar este știut că ne facem datorința față de ei, dacă ajutăm și sprijinim orfanii și văduvele rămase de ei, spre bucuria noastră putem spune, că publicul nostru caută să s'achite în măsură tot mai mare de aceasta datorință.

După serviciul divin, s'a oficiat parastas în piața Catedralei de cătră P. S. S. pâr. Episcop Ioan cu asistința clerului din loc. Au participat miliția cu drapele și muzica militară și toate autoritățile civile și militare în frunte cu d. general Manu. La sfârșit a vorbit despre însemnătatea zilei, glorificând memoria eroilor noștri pâr. A. Popovici și locot. Bălcești. Muzica militară și armata a petrecut apoi procesiunea fraților sârbi la morminții eroilor lor din cetate, unde internați, de unguri s'au stins în tifus exantematic mai mulți bărbați fruntași sârbi din Sârbia proprie și Croația.

Noi și — „școala națională“

— Atitudinea Bisericii. —

Chestiunea atât de importantă, a reformei învățământului public, a stârnit, îndată după începuturile Regimului românesc, un legitim interes. Dar, dela început chiar, ea a trezit și animozități și, mai apoi, chiar pa-timi furtunoase.

Intre atari împrejurări a fost chemată la viață „școala națională“, decretată de C. D. R. la 4 Sept. 1919.

Care a fost atitudinea Bisericii noastre față cu aceea școală? Nu o vom spune mai de aproape, ci vom da curs cuvintelor unui delegat consistorial, d. Dr. Gh. Ciuhandu asesor referent școlar, trimis la *prima conferință a învățătorilor din județul Arad*, ce s'a ținut la 22 Apr. v. 1920.

Iată alocuția, pe care o reproducem fiindcă în ea se reoglindește și atitudinea Consistoriului, ca autoritate bisericească școlară.

*

D-le President,

Onorată Conferință Învățătoarească!

Pe urma invitației adresate Bisericii de către d. President, vin între DV. ca trimis al Consistoriului eparhial de aici, dar și pe urma atracțiunii sufletești ce se derivă din o conlucrare de peste un deceniu cu cei mai mulți dintre învățătorii adunați la aceasta întâia conferință liberă a Dascălului Român din aceste părți.

Cuvintele mele, sunt sigur, nu pot să cuprindă tot ceea ce sufletul meu simte că ar fi de datoria mea, ca reprezentant al Bisericii, să Vă spun la acest festiv prilej. De un lucru însă vă pot încredința dela început chiar, că Biserica se bucură nespuse de mult de libertatea, care, prin vârful spadei românești și prin jertfele de sânge ale Neamului, s'a coborât din Ceriu peste școala românească și peste dascălii români. De aceea împlor în numele Bisericii, ca ceriul acela, milostiv pentru suferințele din trecut ale dascălului și școlii românești, să Vă fie călăuză în lucrările de astăzi și în toate lucrările DV. din viitor.

Nimeni pe lume nu este în stare să Vă aprecieze activitatea și suferințele din trecut, ca tocmai Biserica noastră ort. română, plasată aici la limita de apus a civilizației orientale creștine, în care ni-s'a născut Neamul. Nimeni nu Vă înțelege mai bine — ce ați făcut și ce aveți de a face în viitor — ca toc-

mai Biserica aceasta, care a fost cea mai urgisită în ochii prigonitorilor milenari și care a stat alături de DV. în bătaia de foc din partea dușmanului, împreună muncind și suferind cu DV., până la fericita clipă, în care dușmanul a căzut, înfrânt și umilit, la picioarele Bisericii și Neamului Românesc.

Dlor Inv. ! Biserica aceasta, în al căreia nume țin să Văgrăesc, adusesse o importantă orânduire de ordin cultural încă în veacul XVII. În Bălgradul Ardealului, la marele sobor din 1675, se adusesse canonul 7 pentru înființarea formală a școlii populare confesionale, pe care aveau s'o provadă preoții. În Dumineci și sărbători, după serviciul divin. încă atunci, Bis. noastră a stat sub o puternică sugestie a conștiinței obștești despre misiunea sa culturală. De aci se explică faptul, că în veacul al XVIII-lea avem deja multe școli conf. pentru popor, cari în veacul următor, sporind la număr și în forța lor morală, erau singura școală populară românească, prin care s'a pregătit sufletul obștesc al poporului pentru a înțelege și a se potrivi în marile prefaceri ale vremilor d'acum.

N'aș vrea nici să Vă obosesc, nici să Vă răpesc prețiosul timp. Totuși nu pot să nu mai adaug, că conștiința îndatoririlor culturale-naționale a Bisericii noastre din fostul Stat ungar, eră numai un fragment din aceea conștiință, care pulză viu și în celelalte biserici surori din Răsărit.

În celelalte State orientale creștine, prea puțin cunoscute unora din noi ca istorie culturală a școlii, îndată ce s'a ajuns la libertatea politică națională, biserica începe a organiza și înființa școli. La sârbi, stadiul de înflorire a Statului ca împărăție în veacul al XIV-lea deja, eră legat de ivirea școlilor parohiale pentru popor. La Ruși, până prin veacul al XVIII. sub împărăteasa Caterina II. școala populară eră strins legată de serviciul pastoral și nedeslipită de Biserică, ba chiar și școlile laice, ce se deschideau, încă se puneau sub controlul Bisericii.

Acolo însă, unde creștinii de răsărit trăiau în jug politic al celor de altă credință, Biserica ort. numai înpreț de svârcoliri uriașe putea să-și facă datoria de cultură națională, d. ex. în patriarhatul Constantinopolei sub turci și în fosta Țară ungurească sub Unguri. Turcii acordaseră, deloc după cucerirea Constantinopolei, bisericii grecești, niște privilegii, între cari eră: de a-și avea școlile sale naționale-bisericești, libere de orice înflință a Statului turcesc. Dar la anul 1890, Sultanul și ministrii

săi își iau în gând să pună școlile confes. grecești — nici măi mult, nici mai puțin, de cât numai — sub supraveghierea Statului. Și ce credeți că s'a întâmplat? Patriarhul Ioachim III. își depune demnitatea patriarhală, iar sfatul național al Patriarhiei — un fel de Consistor mitropolitan de al nostru — protestează și proclamă la 4 Oct. 1890 starea de perze-cuțiune. Bisericele au fost închise în întreagă patriarhia; clopotele au amuțit și nu se să-vârșiau nici serviciile divine, decât d'abia cele mai indispensabile și acelea numai în timp de noapte. Sfârșitul? — Sultanul și ministrii săi au fost siliți să bată în retragere, iar Bis. patriarhală a rămas și pe mai departe stăpână pe școlile sale poporale.

La noi? La noi, în fostul Stat ungar, școala conf. română a avut o soarte mai grea decât în Turcia. Ea a fost maltrată și das-călii martirizați prin legi draconice, executate cu neîndurare, ca să periți de foame în așteptarea bucății de pâine dela Stat, iar școala noastră să fie prefăcută în armă de distrugere a Neamului nostru. Dar nu întind vorba despre acest urât vis al trecutului mașter!

În suferințele DV. pentru pânea de toate zilele și mai ales pentru misiunea de apostoli culturali, Biserica a fost pururea alături de DV.: Ea foarte de multe ori și-a neglijat chemarea sa spirituală, pentru a putea servi culturii naționale; Ea a jertfit ca nici una din celelalte confesiuni pentru cultura Neamului; a trimis la Budapesta și pela inspectorii școlari „regești“ de ordinioară aproape zi de zi câte-un protest apăsător împotriva tirăniei lor culturale.

De ce toate acestea?

Pentru că în *Bis. ort. română este adânc sădită conștiința misiunii sale pentru cultura națională*; iar tradițiile de acest înțeles au de temelie adevărul, că o Biserică poate fi națională, numai în prețul colaborării sale și în domeniul cultural, prin școale confesionale.

Noi, ca Bis. ort. și națională, reprezentând deja o vechie și frumoasă tradiție culturală, ne înțelegeți *de ce ținem morțiș la școala noastră și că tot atunci ne bucurăm din tot sufletul, că în slujba ogorului nostru cultural* atât de înțelenit, *mai răsare o instituție*

nouă, ceea a școlii naționale, pe care o reprezentați DV., Dlor învățători.

Ne bucurăm, pentru că fiind ogorul mare iar lucrătorii puțini, suntem indispensabili și noi și DV. Ne bucurăm pentru că *deosebiri de principii între noi și DV. nū sunt și nici nu pot fi. La temelia școlii noastre conf. stă principiul evanghelic de a învăța în spiritul legii Domnului, dând tot atunci prin școală totul ce se cade pentru a satisface evangheliului național. Iar DV., dacă Vă ziceți școală națională, sunt convins, că fundamentul pedagogiei DV. îl căutăți dealemeneă în învățătura celui mai mare pedagog al lumii, care a fost Dl n. Is. Hr. — Altmintrea nici nu se poate în viața de Hr. iubitorului Neam Românesc și în Statul Român ortodox.*

Școala conf. și școala națională, întocmai ca Biserica și Statul, sunt factori predestinați a *munci împreună*, pentru acelaș scop mare și sfânt, care este restaurarea religioasă-morală și culturală națională a Neamului, și consolidarea politică, pe aceste baze, a Patriei noastre lărgite.

Să fim deci frați buni de muncă rodnică în viitor, dacă în trecut ani fost frați de suferință.

În nădejdea acestei fericite colaborări morale și patriotice, pe care noi am inițiat-o deja cu d. President al DV. cași cu Revizor al Statului Român, Vă salut în numele Bisericii, Vă împlor binecuvântarea de sus și Vă fericesc, că ați ajuns — cei ordinioară prigo-niți pentru școală — să Vă vedeți întruniți azi în aceasta prima conferință județeană liberă.

Să trăiți, să înfloriți, și roade bune s'aduceți pentru Neam și Lege!

PROTOCOL

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza ort. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1922.

(Urmare: Șed. III.)

e) Același deputat, referitor la sucreștența bisericească face următoarea propunere:

În vederea, că V. Consistor, de mulți ani încoaci, nu a mai luat măsuri pentru stipendierea de tineri, cari să se pregătească pentru

catedre de seminar și pentru funcții superioare bisericești;

În vederea, că în aceasta privință, a succrescenței bisericești, suntem azi în dieceză în o situație foarte desavantajoasă în raport cu necesitățile mari ale vieții noastre bisericești și religioase-morale, care își așteaptă pe lucrătorii verzați în studii mai în alte și mai ales în studii bisericești;

Sinodul eparhial invită Consistorul, ca necondiționat să îngrijască de creierea alor două stipendii potrivite, pentru doi tineri, cari să fie trimși la studii superioare, fie aici în Țară ori în străinătate, încă în toamna proximă.

Prezidiul dă desluciri, că nu lipsa de stipendii, ci lipsă de reflectanți e cauza de nu s'au distribuit până acum stipendii.

În urmare creșterii rezultat din neîmpărțirea de stipendii în anii din urmă, stipendiile pot fi ridicate.

După aceste desluciri.

Propunerea se predă comisiunii bisericești.

f) Același deputat referitor la rapoartele și activitatea Consistorului, propune:

În vederea împrejurărilor:

că rapoartele generale și speciale ale Veneratului Consistor către Sinodul eparhial sunt întocmite numai după sabloanele vechi și cuprind numai materii de administrație curentă;

că vremurile schimbate radical au scos la suprafață atâtea și atâtea chestiuni și necesități nouă sufletești, cari își cer dela guvernul diecezan contribuția unei munci sistematice, ca de pildă în direcția de a întenziifica viața pastorală și de a iniția o acțiune sistematică de propagandă pentru a ne apăra turma credincioasă în fața curentelor nefarse din partea sectarilor și a tendențelor politice ateiste și comuniste;

că, în privința acestei munci ce e de a se iniția, nu se cuprinde aproape nimic pozitiv în menționatele rapoarte consistoriale;

că orice amânare în ceea ce privește inițierea acestei opere de apărare a Bisericii în afară și de consolidare sufletească în lăuntru înseamnă o lipsire a autorității bisericești dela cele mai înalte și mai actuale datorii, a căror amânare sposesțe tocmai dificultățile în calea a celei munci pozitive, care este mai de dorit azi pentru prosperarea instituțiunii bisericești, pentru mântuirea sufletească a credincioșilor și pentru consolidarea Neamului și a Patriei.

Sinodul eparhial decide:

Consistorul eparhial este îndatorat să caute toate mijloacele morale și materiale pentru inițierea în mod sistematic a unei munci, menite a restaura

moralitatea și religiozitatea în popor și de a combate curentele subverzive, cari tind la distrugerea credinței, a moralului și a bisericii.

Rapoartele consistoriale către Sinod an de an să deie cele mai largi cadre lucrărilor de natura didactică bisericească și filantropică, înfățișând Sinodului nu numai rezultatele realizate, ci și pedecile și greutățile ivite.

Se predă comisiei organizatoare.

g) Același deputat cu privire la organizarea administrației bisericești, propune:

I. Având în vedere *caracterul spiritual-moral al Instituțiunii Bisericii*, care este nota sa de căpetenie în rosturile pe cari le are în lume; și în special:

că deodată cu înfiriparea organizației noastre statutare bisericești actuale fondul de căpetenie s'a pus pe partea organizării vieții constituționale numai; și astfel, până acum, au rămas neînființate acele instituțiuni spirituale-canonice bisericești, cari dau nota vieții bisericești, sub raportul învățământului și a propagandei religioase-morale, care este de o extremă necesitate în viața religioasă-morală tulburată de astăzi;

că în atribuțiile statutare ale Veneratului Sinod eparhial cade și îndatorirea (Statut ag. § 96. pct. 12) de a consulta „pentru delăturarea greutăților, ce s'ar arată la executarea unor canoane sau la efectuarea unor instituțiuni bisericești“;

că între acele instituțiuni bisericești, chematea întregi organismul pur administrativ de astăzi și de a da viață datoriei de evanghelizare a Bisericii noastre, trebuie să punem, mai cu seamă, restaurarea amvoanelor, în jghebură unui serviciu misionar intern, pentru a ne apăra de sectarii cari ne năpădesc, și pentru a începe munca de restaurare a vieții religioase-morale sdruncinate în sinul credincioșilor noștri;

că mijloacele pentru aceasta operă de restaurare morală a Bisericii sunt multiple, din cari pe unele le-am concretizat într'un studiu special, tipărit în Arad la 1920 sub titlul de „Reorganizarea mitropoliei transilvane“, care broșură o adnexez.

II. Având în vedere că *actualul nostru sistem și aparat administrativ* nu este destul de perfecționat spre a răspunde atăror necesități, pe cari le reliefează tot mai mult viața schimbată radical de astăzi, — din contra, stiindu-se;

că aparatul administrativ al bisericii noastre este absolut copleșit de îndatoririle birocratice și nu-i rămâne timpul necesar pentru muncă de inițiativă în direcția pozitivă a vieții

bisericești, ci se frământă și și exhaustează forțele numai în serviciul rezolvirii de acte ce vin din afară, și astfel nu poate săvârși și opera de a supraveghea și mai ales de a povătuia viața bisericească, și ceea religioasă-morală a credincioșilor;

că, spre a răspunde necesităților noi de viață bisericească și religioasă-morală, se cere imperios creierea de instituțiuni și funcțiuni noi în biserică, menite — alătura de serviciile administrative — să săvârșească *apostolia viuă a cuvântului lui Dumnezeu*, care nu se face dela mesele verzi ale administrației bisericești.

III. În vederea, că actualul nostru sistem de administrație bisericească este lipsit cu desăvârșire de ori ce muncă de inițiativă pozitivă și este redus numai la sferă de birocratism, care se mulțumește cu rezolvire de acte venite din afară, în loc de a-și lua rolul de inițiativă și călăuzire.

IV. În vederea, că felul birocratic al actualului nostru aparat administrativ este prea greoi și prea puțin expeditiv, și în aceeași vreme consumă toată energia de muncă atât la Consistor, cât și la oficiile protopopești, așa că o revizuire și o simplificare a acestui sistem este absolut necesară, ceea ce s'a constatat parțial și în trecut, prin concluzul sinodal Nr. 79/1909 și se constată mai ales prin experiențele mai recente:

1. Sinodul eparhial, în temeiul dispozițiilor din pct. 12. al § 96. din Statutul organic învitat Consistorul, ca pentru proxima sesiune sinodală să gătească și se prezinte un proiect cu privire la posturile și funcțiunile nouă, de natura arătată, cari ar fi necesare pentru întregirea și echilibrarea aparatului actual administrativ bisericesc, cu specială considerare la creierea de posturi de preoți — predicatori ambulanți, și pentru înjghebură unui serviciu misionar intern împotriva sectelor și pentru restabilirea echilibrului în viața religioasă-morală a credincioșilor noștri.

Până la prezentarea și votarea proiectului așteptat dela Ven. Consistor, posturile de asesori onorari la senatul bisericesc nu se vor îndeplini, și tot astfel nu se vor îndeplini nici postul de al doilea asesor referent bisericesc, sistemizat prin concluzul sinodal Nr. 91/1909.

2. Sinodul eparhial învitat Consistorul eparhial, să gătească și să prezinte pentru proxima sesiune sinodală un proiect, după care întreagă administrația bisericească să se simplifice și să fie făcută mai ușoară și mai expeditivă.

Se predă comisiunei organizatoare.

Nr. 29. Urmează la ordinea zilei comisiunei bisericească: Referentul Dr. Ioan Robu cește raportul general al Consistorului ca senat strâns bisericesc pe anul 1921. La propunerea comisiunei:

Sinodul în general îl ia la cunoștință și dispune tipărirea lui se adnex la protocol.

Nr. 30. Intrând în desbaterea specială, comisiunea ține să insiste asupra alor 4 momente importante din raport și anume asupra a) concubinajului; b) sectarizmului; c) a lefei preoților și d) asupra dăruirilor benevole pe seama bisericești. În privința punctelor a) și b) comisiunea a propune iar Sinodul enunță ca concluz.

Se iau la cunoștință demersurile întreprinse de Consistor până acum și se învitat acesta, a continua activitatea sa în direcția apucată.

Nr. 31. La punctul c) în chestia înbunătățirii dotației preoțești, cu mulțumire constata că executarea concluzului cu Nr. 39 al Sinodului eparhial din anul 1921 a adus în parte roade, întrucât Înaltul Guvern a acordat preoțimeii întregire de dotație din visteria Statului.

Având însă în vedere scumpetea traiului crescând din zi în zi, Comisia află că întregirea acordată nu este amăsurată necesităților vieții de azi și vieții din viitorul apropiat, deci propune, iar Sinodul enunță ca concluz.

Sinodul învitat Consistorul să intervină din nou locului în drept pentru majorarea întregirii acordată de către Stat cu atât mai vărtos, că Biserica ort. rom. ca biserica de Stat, este în drept a pretinde dela Stat, fără jignirea altor confesiuni, un sprijin material mari eficace.

Nr. 32. La punctul d) în ce privește dăruirile benevole pe seama bisericilor, comisia constată cu satisfacție, că față de suma de 521,534 Lei încursă în anul 1920, în cursul anului 1921 s'au făcut dăruiri benevole cu 364,527 Lei mai mult. Comisia consideră acest fapt ca espresia dragostei și alipirei poporului către biserică noastră ortodoxă, în consecință: pe de o parte pentru arătarea recunoștinței față de dăruitori, pe de alta parte și mai vărtos pentru a da înbold și celorlalți credincioși și respective a-i stimula la dariuri, propune și Sinodul decide:

Consistorul diecezan este învitat a da ordin of. parohiale să exprime cu ocazia proximei predici mulțumită dăruitorilor, îndemnând și pe ceilalți creștinii la fapte similare, și tot atunci să se publice și numele dăruitorilor.

Nr. 33. Urmează raportul special cu Nr. 3429/921 al Senatului Bisericesc din Arad în chestia datelor statistice din parohiile din Lugoslavia și Ungaria. Comisia apreciind cererile învocate propune, iar Sinodul eparhial decide:

Sinodul eparhial ia cu regret la cunoștință cele cuprinse în acest raport, iar Consistorul să învitat să continue demersurile de până acum.

Nr. 34. Urmează raportul special al Senatului Bisericesc cu Nr. 964/921 în chestia dotației protopopilor. Comisiunea propune, iar Sinodul decide:

Să invite Consistorul a proceda fără întârziere la rotunjirea tractelor astfel, ca fiecare protopop să aibe cel puțin 20 comune matre. Iar dacă în cutare tract nu s'ar putea realiza aceasta rotunjire, Consistorul să se îngrijască a asigura din resursele diecezii dotația acelor protopopi, la fel cu ceilalți protopopi, cărora li se asigura ajutor dela Stat.

Nr. 35. Iar ce privește partea a doua din raportul Consistorului cu privire la regularea pretenziunii de salar restand al protopopilor, chestia nefiind deplin lamurită.

Se predă comisiunei bisericești.

Nr. 36. Urmează raportul special al Senatului Bisericesc Nr. 286/922 în chestia prevederii parohiilor vacante cu preoți prin aplicare de învățători. Comisia identificându-se întru toate cu motivele înșirate în raport propune: a se înainta la treapta preoției și învățători lăsând examinarea și instituirea recurenților la aprecierea Consistorului în conțelegere cu Pr. S. Sa Domnul Episcop diecezan.

Deputat Dr. Gh. Ciuhandu face următoarea contra propunere:

În chestia admiterii învățătorilor la preoție să se ceară avizul sinodului episcopesc conform Statului organic § 74 punct c) competent a rezulor chestiunea cvalificației candidațiilor de preoție, s'au cel puțin avizul Consistorului metropolitan, pentru a se putea rezolvi chestiunea în conformitate posibilă pentru întreaga mitropolie.

Punându-se la vot contra propunere, întru trunește numai 4 voturi.

Astfel Sinodul ridică la valoare de concluzul propunerea comisiunei.

Nr. 37. Intrând 3 concluze dela Sinodul protopresbiteral al tractului Buteni direct la Biroul Sinodal anume:

Concluzul referitor la sectari bapțiști.

Concluzul referitor la materialul de clopote.

Concluzul referitor la căsătoriile nelegiute.

La propunerea comisiunei.

Concluzele intrate să transpun Consistorului spre competență rezolvire.

Nr. 38. Urmează raportul special al Consistorului, ca Senat bisericesc de sub Nr. 1051/922 în chestia regulării fondului pentru ajutorarea preoției.

La propunerea comisiunei:

1. Sinodul ia la cunoștință demersurile Consistorului în chestia subvenționării fondului diecezan preoțesc cu ajutor de Stat și rezultatul obținut.

2. Ia la cunoștință, că începând dela 1 Aprilie 1921 din salariile preoțești se rețin 10% sub titlul

fondului de pensie și până la definitiva soluționare a acestei chestii, având a se administra separat de Consistor.

3. Se aproabă hotărârea adunării generale a fondului diecezan preoțesc cu privire la asemnarea unui spor de scumpete de 50%, pe anul 1922 pentru beneficiații fondului.

4. În legătură cu recercările P. V. Consistor metropolitan Nr. 276/921 M. și 42/1922 M. cu privire la regularea penziilor preoțești. Sinodul enunță susținerea fondului propriu diecezan pentru ajutorarea preoției, în care să se verse la timpul său întreaga sumă realizată din cele 10% reținute din dotația preoțească deodată cu modificarea în consecință a statutelor acelu fond.

Exhaurindu-se ordinea de zi și anunțându-se ședința procsima pe mâne în 25 Aprilie la orele 9 a. m. ședința se ridică la orele 7 d. a.

Joan J. Bapp

episcop președinte.

Dr. Teodor Babuția

notar.

„Stând de vorbă“.

— Școala bisericii și atitudinea lor. —

Ne gândim mai ales la „comitonii“ din jurul „Școlii Primare“, cari, prin insultele lor, ne-au constrins să ne părăsim rezervele ce ni le păstrasem de o lungă vreme.

Atitudinea noastră lolală și gata de conlucrare, față de „școala națională“, e de notorietate publică. Să dovedim acum, d'asemenea din publicitate, atitudinea lor față de Școala confesională a noastră.

*

La câteva luni după înaugurarea regimului românesc, dar mai nainte de a se fi încălzit bine în scaunul său, d. revizor dela Arad — urzitorul „Școlii Primare“ — care este d. Iosif Moldovan, se pasionează de statificarea școalelor. (Vezi de pildă *Românul* din Arad dela 14 Aug. 1919).

Nu i-am contestat dreptul acesta, în tocmai după cum ne-am obișnuit să apreciem motivele și principiile ori și cui, când le are și le invocă.

Nu ne-am așteptat însă dela un vechiu dascăl confesional, și mai ales dela cineva care este și asesor consistorial școlar de lungă vreme, să acuze școala, căreia se devotase o viață întreagă, în termini înjurioși ca acestia: „Școala în mâna bisericilor ar fi o armă, care ar ridica pe una contra celeialalte, după cum ar ști să o dirigeze, și ne-ar conduce la desbinare“.

Dar pornirea aceasta, dușmănoasă școalei confesionale și ieșite în largă publicitate sub iscălitura d-lui revizor, fu temperată la câteva zile, prin decretul Consiliului Dirigent din 4 Sept. 1919, privitor tocmai la școalele zise „naționale“ ale statului, în

care se spune: „Resortul cultelor respectează și pentru viitor dreptul bisericii la școala confesională“.

În curând, acelaș resort acordă învățătorilor confesionali acelaș salariu ca celor dela Stat.

Nu se putea o mai potrivită fricțiune la adresa celor cu mângâierea statificării și cu însinuarea de „desbinare“ prin școala confesională!

*

„Consortiul“ didactic de aici pentru statificarea școalelor noastre, însă, nu-și pierde întreg curajul. Și dacă nu și-l poate plasa aici și sub *iscălituri*, îi dă curs sub anonim, la București, unde trebuia făcută o opinie publică împotriva școlii confesionale.

În *Dacia* dela București, din 26 Ianuarie 1920 apare o lungă *corespondență* „Din Arad“, cu subtitlul: „Din metehnele școalelor confesionale și nevoia statificării lor. — Din activitatea unui revizor școlar. — Actuala situație școlară în orașul și județul Arad“.

Articolul e iscălit de anonimul „Perpessus“, ceea ce ar fi să însemne: mult suferitor sau, poate, chiar: isprăvitor de mari lucruri.

Să-i vedem așa dar isprava!

Ci-că „forțe misterioase se sbat să mai păstreze pentru biserică întreaga valoare a acestei *feude*, care este școala confesională“.

„Învățătorilor dela aceste școli se datorește în mare parte păstrarea vie a conștiinței de neam“, pe cari „și statul (maghiar) și biserica îl părăsiau“, iar „episcopul nu intervenia cu autoritatea lui“.

„Normele de *incompetență pedagogică* ale Consistorului . . . serveau intereselor de *castă* ale bisericii“.

„. . . *Forurile disciplinare* fiind compuse din reprezentanți ai bisericii — ori de câte ori s'a ivit un conflict între preot și *învățător*, acesta din urmă a fost *învingut*“, chiar și dacă „*refuză să fie cădelnița preotului la înmormântări*“. „A existat și cazul unui *învățător* destituit pentru că, fiind în conflict cu preotul, s'a dus la cuminecare în satul învecinat“.

Și mai mult: anonimul e gata chiar să discute chestia atarei prigoane contra dascălilor încă dela — *originea* lor. Ci-că au fost hrăniți de biserică, în școala normală, „în condițiuni de inferioritate morală și materială“, „drept *servitori ai teologilor*; ei se hrăneau din resturile mâncării seminariștilor, și într'o vreme prânzul unui *normalist* era un dărab de pâine și patru prune“.

„Astăzi însă înălăuntrul României Mari . . . *adevărata democrație* (?) a noii României pretinde, ca școala să fie a *învățătorilor*, precum *pământul e al țărănilor*“.

Adorabil și admirabil! Ceea ce d. anonim ne spune aci la urmă, vrea să însemne socializarea școa-

lei și mirose puțin a comunism — sovietism — pedagogic. Acesta să fie *șinta* statificării școalelor noastre?

Insinuările cealalte ale mult — *pătimitorului* Perpessus sunt fragmente din acelaș vechiu cântec, cu care se înscenau prin internatele noastre dela școala normală greve și revolte. E acelaș vechiu cântec de martiraj al dascălului confesional, prigunit de biserica aceea care, *ea însăși, l-a scos — prin jertfele morale și materiale* ce i-au stat în puteri ca biserică săracă — din umbra încăpătoare a masselor poporului la lumina existenței culturale.

Cunoaștem acest cântec de demagogie, ce s'a repetat datâtea ori și la alte prilejuri publice.

Și dacă acest cântec se înselează tocmai într'un articol, în care se militează pentru statificarea școalelor noastre și se apoteozează activitatea de acest fel a revizoratului Arad cu informații ce puteau ieși numai din biroul acelui revizorat, — nu e evidentă, oare, *tovărășia* ?

*

Că avem de a face cu acelaș *patrimoniu* intelectual și cu acelaș *bagaj* informativ, iată și o dovadă plausibilă:

Dacia-i zicea școlii confesionale o „*feudă*“ a bisericanilor. Școala Primară a revizoratului știe de „*intoleranța medievală*“ a acelor, cari, în ciuda statificării, țin la „*posesiunea vasalității* asupra școalelor“.

Alătura de „*incompetența pedagogică* a Consistorului“ (*Dacia*) stau (după Șc. Pr.) „*incompetenții analfabeți în pedagogie*“ ai Consistorului. („Șc. Pr.“ a pușcat peste țintă, până și la d. I. Moldovan, *asesorul școlar*).

După *Dacia*: episcopul și Consistorul nu interveniau pentru apărarea dascălilor în fața *ministrului unguresc*. După Șc. Pr.: biserica i-a învățat pe dascăli numai la „*plecăciuni* (în fața *ministrului sugrumător*“. (Intrebăm: și atunci când unii din voi, d-le autor Cristea, propuneau *din* — și în ungurește mai mult de cât ce îngăduia Consistorul?).

Atitudinea d-lui revizor I. M. din 1919, cu atacurile „*Daciei*“ din 1920 și cu agresiunile limbutului dela „Școala Primară“ din 1921 și 1922 — sunt un lanț de aceleași idei și nizuinți și denotă existența unui *consortiu* eiusdem farinae, cu cari trebuie s'ajungem odată în curat, pentru restabilirea cinstei gazetărești și a moravurilor publice, de cari avem nevoie azi — mai mult chiar și decât de . . . statificarea școalelor confesionale!

Catastrofa dela Petroșani.

Omul, în nesățiu de a stăpâni natura și puterile ei, calcă legile posibilului, calcă legile naturii, calcă legile lui Dumnezeu, iară călcând aceste legi eterne, întră în luptă și conflict cu universalul, căzând jertfă totdeauna cel mai mic și cel mai slab, adecă omul. „Aduți aminte, că ești om“ zicea sclavul antic, cătră Domnul și biruitorul său. „Aduți aminte, că ești om“ va fi un etern refren, de care omenimea azi prea îngânfată, trebuie să țină samă! Azi toată firea omenimei excitată numai de poftă și măriri gravitează: unele cătră albăstrimea nebiruită a cerului; altele cătră adâncul necunoscut al mărilor, iară altele, cătră totașa de necunoscută împărăție a întunerecului cătră inima pământului.

Aceste întreprinderi de exploatare a naturii au schimbat ce e drept și fața lumii externe, dar a schimbat mult și schimbă mereu și sufletul omului. Până când fiii văzduhului în razele multicolore ale soarelui își umplu sufletul din cupa superbiei și a mândriei; până când fiii mărilor în valsul legănat a valurilor liniștite își pot toarce vise de fericire la cel mai frumos răsărit și apus de soare; până atunci fiii pământului „băieșii“ „ocnașii“ între patru păreți asemănători unui negru mormânt, dimpreună cu microbii ce-i înghite și îi așază pe plumâni își înghite în tăcere amarul, osteneala, durerea și nemulțumirea. Astfel și sufletul acestor fii o întunerecului să nu ne prindă mirarea că de cele mai multe ori e silit să se dezlănțue din robia amară, e silit să se revolte în contra fiilor luminei, și în contra destinului lor greu și apăsător.

Exploatorii celor trei direcții amintite care deși își văd cu ochii micimea lor, neputând să răsară, fără voia lui Dumnezeu măcar un fir de iarbă, ori să adauge statului lor măcar un cot, nu îndrăznesc să atribue absolutul, nemărginitul și înfinitul unui singur Dumnezeu ci-l caută neîntrerupt prin mecanisme și mașinari, punând la probă și stângând pentru scopurile lor de mărire deșartă vieți de om cu nemiluită. O parte bună a omenimei, ocnașii băieșii și muncitorii de fabrici sunt folosiți și azi că mai mult, însă nerăsplătiți. Ei sunt lăsați să-și iee răsplata muncii lor, nu din capitalul, la care au muncit, ci din partea cea mai nevinovată, din sufletul lor, pe care și-l mistue vecinic cu nemulțumirea, producând de cele mai multe ori tulburare în întreaga societate prin aceasta nemulțumire. Grație tratamentului nașter de care e împărtășită această muncitorime, de cătră societățile streine, avide de câștiguri cât mai mari; preoțimea și biserica noastră a fost espusă la dese înzulte și aruncări de pietri de cătră acești fii nemulțumiți.

Biserica noastră și preoțimea își înțelege însă misiunea fiind totdeauna iertătoare și îngăduitoare.

Conducătorii bisericilor, fără deosebire de confesiune, la cazul recent de nenorocire să meargă la fața locului să mângăie cu vorba și cu fapta. Să scruteze și cerceteze cauzele catastrofei și dacă se vor afla, că cauzele catastrofei depind de îndolența și nepăsarea societății, să protesteze în contra conducătorilor ei, în numele umanității iubirei și datorinței față de aproapele, toți fiii unui Dumnezeu fiind. Se caute ca orfanii, văduvele, orbii schiopii și ologii, să se împărtășească nu de milă ci de dreptul lor pe baza muncii prestate. O societate, care își încheie bilanțul anual după capitalul de 100,000.000 cu un câștig de 64 milioane va putea să aline pe dea întregul durerile și lipsurile materiale tuturor nefericiților proveniți din aceasta catastrofă.

Și dacă acești fii nemulțumiți, vor vedea că biserica noastră își întinde aripile sale ocrotitoare asupra lor, sufletul lor se va lumina și încetul cu încetul se vor desobicinui a mai arunca cu peatră în biserica noastră, ba din contră o vor iubi, căci sufletul e o schinteie Dumnezeiască care de ori și unde, chiar din adâncul pământului iarăși la Dumnezeu să reîntoarce.

Iară acuma; în fața a-lor 100 de morminte proaspete, cine poate să nu ierte, să nu lăcrimeze și să nu zică din tot sufletul: Doamne Dumnezeule! Primește aceste suflete înegrite de pământul tău, în împărăția Ta cea cerească, unde să aibă parte de vecinică lumină și vecinică odihnă.

Ioan Evuțian
preot.

Eroul Lazar Tâmpa.

— Exhumarea și înmormântarea lui. —

Glorioase Istorie a desrobirei neamului nostru de sub pintenii opresorilor unguri, pe paginile sale de aur între multe nume de eroi va înscrie și falnicul nume al eroului nostru Lazar Tâmpa sub locotenent și comandantul gardei naționale din Dezna. Acest fiu vrednic și de speranțe mari al județului nostru, după ce trăise în pribegie 2 luni și jumătate prin pădurile dela Nădălbești cu învățătorii Covaci și Teuca, nainte cu cinci minute de-a intra armatele române în Dezna, a fost tradat că s'află ascuns în casa preotului Miliian. De aici a fost ridicat de hordele bolșevicilor unguri și între Ineu și Chișineu a fost ucis în modul cel mai barbar. În Chișineu l'a aruncat sălbaticii din tren și după intrarea armatei române a fost așezat în mod provizor cu pompa cuvenită unui erou, în cimitirul nostru d'aici.

Cu concursul autorităților militare și civile trupul eroului nostru a fost exhumat în săptămâna patimilor și transportat în comuna sa natală Almaș,

unde a III-a zi de Paști a fost așezat spre vecinică odihnă în curtea sf. biserici.

Inmormântarea s'a făcut cu o pompă strălucită prin preoții A. Nica, I. Popovici, C. Bodea și V. Taur. Răspunsurile tenebrale le-a cântat în mod în duiosetor corul din Buteni. A asistat inteligență multă din Arad și o mulțime de creștini din toate comunele din jur. Panegiricul l'a ținut pâr. Nica, mai vorbesc înv. N. Cristea, Igrîșan cari depun o jerbă de flori naturale. Societatea „morminții eroilor“ e reprezentată prin D. Lungulescu care aduce o cruce frumoasă de stejar sculptată, apoi C. Savu fost deputat în numele Bănățului și în fine senatorul I. Moldovan, apoi între sunetele clopotelor, între cântece și vaete jalnice ale familiei, foștii săi gardiști îl așează în mormânt. Preoții și învățătorii noștri din prot. Buteni iniția o colectă pentru a-i ridica monument eroului Lazar Tâmpa.

Panegiric.

Hristos a înviat!

Onorată adunare,

Iubiților creștini!

„Spunem Doamne sfârșitul meu și numărul zilelor mele care este? Ca să știu de ce mă lipsesc eu“. Hs. XXXVIII.

În comuna de praznice și sărbători a anului bisericesc, nu cunosc praznic care să fie așteptat mai cu mare bucuria, și care să ne umpli inima cu nădejdi mai bogate, ca aceste zile luminoase pe cari le-a făcut Domnul să ne bucurăm și să ne veselim în transele.

Nu cunosc dimineața mai minunată, de cât acela a învieri, când creștini cu lumini de ciară în mâini aleargă spre sf. biserică, din mijlocul căreia cu glas de biruință le vestește preotul slujitor înălțătoarele cuvinte. „Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând, și celor din morminte vieața dăruindu-le“.

Cu cât dor tineresc nu va fi așteptat și adormitul nostru martir aceste sfântă zile de Paști în care să se bucure împreună cu părinți și frații lui iubiți, după o pribezie și refugiu de o săptămâni de zile. Dorind, spera să și bucure de vederea învierii și eliberării noastre naționale și a unității fraților săi români.

Dar ah! ca un fulger din cerul seriu, o veste înfricoșată sboară acum 3 ani prin satul nostru, și era spusă, sopțită cu îngrozire dela om la om, veste că bravul nostru sub locotenent, mult promițătorul învățător, simpaticul și de toți iubitul tinerul de mare speranța al familiei; Lazaruș Tâmpa a fost prins miselește prin trădare și a fost omorât în modul cel mai barbar de dușmanii noștri seculari, de bolșevici unguri.

Nici când iub. asc. moartea care pe toată ziua, pe toată oara cere prada sa, nume pătrunde atât de adânc ca atunci când vine pe ne așteptate, cum să întâmplat în cazul acesta.

Născut în anul 1895 din părinți țărani, frunțași, fiind el cel mai mic dintre patru frați mai mari, părinți s'au propus ca pe Lăzărușul lor să-l poarte la școli, să-l învețe. O întâmplare norocoasă pentru satul nostru e că ne vine actualul învățătorul diligent, fost elev a învățatului prof. și pedagog Dr. P. Pipoș, care prestând examene laudabile ambiționează elevi și părinți a-și da copii la învățătură.

Cei din tîi cari prind sfatul nostru sunt familia Tâmpa și Groza, cari pe fil lor Lazar și Vasilie îi duc la liceul nostru în Brad, unde emulau în purtare bună și diligența trăind după cuvintele poetului: „Ca doi brazi într'o tulpina, ca doi ochi într'o lumina“. Terminând cu laudabil cl. gymnas. au intrat în pedagogia, unde asemenea s'au atras iubirea și stima profesorilor, a absolvat cursurile și examenul de capacitate cu eminentia. În anul 1916 s'a ocupat postul de înv. în Bărsa, venind războiul a fost chemat la Reg. 4 Sigidin, au luat parte la luptele din jurul Sibiului contra fraților noștri din regat când un abuz la astrucat în pământ, nevătămândul mai grar. Isbucnind revoluția a fost trimis de conziliul național la noi în Almaș, ca conducător de gardă națională, aici făcând ordine, a fost transferat în aceeași calitate la Dezna, unde cu învaziunea bolșevicilor unguri s'au refugiat împreună cu înv. Covaci, preotul Giurgiu Bohani sub loc. Tirlea și alți, în pădurea Bihorulul acolo 9 săptămâni au trăit cele mai nesigure și negre zile a refugiului, dar cu nădejdea învingerii noastre, căci dorobantul român să apropia și dușmanul bătea în retragere. Prin trădare a fost suprinsi în ascunzise lor și au fost duși de unguri la Sebiș, unde pe drumulele fer la Ineu în loviturile barbarilor sa dat nobilul seni suflet în mâinile lui Isus care asemenea a patimit pentru noi. În mod provizor a fost îngropat în Chișineu unde a odihnit până acum când camaradul și pretenul seu sincer Dr. Ștefan Neamț au stăruit să fie și adus acasă.

Iubiți ascultător! Noi știm ca și Mântuitorul Isus pentru ca să poată învia a trebuia El asemenea să moară în Dumnezeu și suferințe grele. În fapta aceasta aflăm noi tănuită o învățătură foarte adâncă și anume că lucrurile mari nu se pot câștiga nici odată fără jertfe mari. Cu gândul acesta dar trebuie să ne mângâiem și noi astăzi.

Sute de mii de viteji ai neamului nostru, au suferit și s'au vărsat sângele și s'au jertfit vieața în felurite chipuri și locuri, ca mai târziu neamul întreg să poată învia împreună cu cei rămasi acasă.

Moartea eroilor noștri ostași nu trebuie să ne întristeze, ci din contră să ne dea nădejdi. Știm cu toții prea bine, că atunci când sămănăm grăul în

pământ dacă nu moare și nu putrezește mai nainte partea din afară a grăuntului nu poate răsări nici sămânța, dar partea din lăuntru rămâne vie.

Tot astfel suntem și noi trupurile fiilor, fraților și părinților noștri au murit și s'au dat pământului spre stricăciune, dar ne au rămas în schimb sufletele lor și cu fie care moarte din războiu numărul învierii noastre crește. Moartea să schimbă azi pentru noi într'o faptă marea că înseamnă biruința și învierea noastră, după cuvintele de bunăvestire ale apostolului l'e strigă: „Moartea s'a înghițit în biruința. Moartea unde este boldul tău? Iadule unde este biruința ta?

Poate așteptați dela mine conform datinei să iau rămas bun dela iubiți săi: tată, frați, unchiu, nepoți și nepoate, neamuri, cunoscuți și prieteni, nu o fac, căci acum sunt acasă cu voi, deși nu vă văd cu ochi trupești, dar cu ochi sufletului meu văd și simt manifestațiile voastre de iubire și stima pentru mine și în loc de adio, mulțămesc tuturor acelor ce li-să cuvine marinimosi creștini și prieteni cari au contribuit la exhumarea și transportarea mea acasă.

Mulțămesc reprezentanței lor bisericei locale, cari cu dragoste au oferit locul cel mai prețios din grădina sf. biserici pentru asamintele mele și decretând de sărbătoare specială a comunei noastre a 3 zi de Paști în memoria și pomenirea eroului nostru care a fost Lazar Tâmpa.

Iar acum vă zic cu cuvântul înțeleptului Solomon: „Plăcut eră D-lui sufletul lui, pentru aceasta să grăbit al scoate pre el din mijlocul răutății“. Soartea noastră este în mâna Tatălui ceresc pe cari-l rog cu plecarea genunchilor noștri, primește sufletul cel curat al acestui tânăr martir național în sfintele Tale mâni răstignite pe cruce și-l așază în sinul fericii Tale cei cerești; iar pe robii tei frații noștri care din toate părțile au alergat ca cu prezența și vorbirile lor să ridice nimbul acestei serbări răsplăteștele cu bine, cerceteazăi cu îndurarea Ta și i mângâie cu mângâierea Ta. Căci Tu ești țaria noastră și te-ai făcut nouă spre mântuire Amin.

Almaș, la 3 zi de Paști 1922.

Alexandru Nica
preot ort. rom.

Duplicat.

Maria, Valeria Lazar, născ. la 1/13 Febr. 1884 în Corbești, județului Arad, pierzându-și diploma de învățătoare, eliberată la 11/24 Iunie 1904, sub Nr. 1044—1904, i-s'a extradat cu data de 26 Maiu 1922, Nr. 280 P. — 1921/2, duplicat prin ce originalul de declară de anulat.

Direcțiunea instit. ped. teol.
ort. rom. din Arad.

INFORMAȚIUNI.

Zece Mai în Arad.

Dacă în trecut ziua de 10 Mai a simbolizat în făptuirea independinței dela 1877, regalitatea și în coronarea, — acum 10 Mai reprezintă sinteza sărbătorilor naționale, începând cu prima zi de neatârnare și culminând cu fericita întregire a țării, în fruntariile ei naturale, îndeplinită în urma marelui și glorioșului războiu.

Orașul nostru Arad și de data aceasta, a căutat să se înalțe până la măreția momentului istoric al Daciei recucerite. Favorizată de un timp plăcut și limpede serbarea a reușit în mod grandios. Încă de dimineața orașul îmbrăcat în haină de praznic și frumos pavoazat cu steaguri treicolori, înfățișă aspectul unei serbări mare. — Băeți zglobii cu steagulețe naționale și fetițe drăgălașe în mândrul nostru costum național și cu cocarde în cosițe, alergau la școală.

Serbarea se începe la oarele 10 cu Te Deum și rugăciuni ferbinți la Tronul Ceresc pentru prosperarea patriei și dinastiei, care e oficiat în Piața Catedralei, frumos împodobită cu flori, verdeață și drapele de cătră P. S. S. D. Episcop *Ioan* cu asistența păr. protopopi Dr. Gh. Ciuhandu, M. Păcățian, D. Muscan, T. Vățian, Dr. Iacob, preoții A. Popovici, C. Lazar, S. Stana, E. Crăciun și diaconul Eppesc I. Cioară. Sunt de față autoritățile militare sub conducerea dlui general Manu, autoritățile civile, câte o companie din fiecare regiment aflător în garnizoană cu muzica și drapelul, toate școlile din oraș și un public imens.

După serviciul divin dl general a făcut revista trupelor din Garnizoana Arad și jur, cari toate erau înșirate pe strada principală a orașului, după care a urmat defilarea tuturor școalelor și tuturor trupelor.

Defilarea a primit-o general Manu în fața primăriei, în societatea P. S. S. păr. Episcop și autorităților din loc. Inceputul l'a făcut școalele primare, apoi școlile de toate categoriile, române, sârbești, ungurești și ovreești. Dintre școli peste tot mai bine s'au prezen-

tat cele ungurești, cari conduse de învățătorii proprii, iar liceul și celelalte, fiecare clasă de profesorul de clasă și cei de gimnastică, au avut o ținută bărbătească și au făcut impresie foarte bună. Liceiștii români și peste tot școalele române de băeți și fete, mare parte au defilat fără profesori și învățători, de aici lipsa de tact și ținută neostășască a tineretului nostru. Cercetașii dela liceul nostru însă ne-au făcut mândrie, am vrea însă să știm de ce sunt așa de puțini? — Sperăm că la anul, autoritățile cu cădere vor îndrepta aceste defecte.

Defilarea mândrilor noștri dorobanți a fost ireproșabilă dovadă că disciplina la armata noastră este tot cea veche, ceace este chezașia trâinției neamului nostru pe aceste plaiuri scumpe.

La acest mare praznic național, ne-am descoperit capetele nainte sfintelor drapele, sub ale căror cute au luptat și căzut eroii neamului și am trimis salutul nostru drag, iubitorilor noștri Suverani și tuturor făuritorilor României Mari.

† **Petru Sirca** preot emerit în comuna Măgulița (jud. Arad) și-a dat sufletul în mâinile lui Isus în 12 Mai n. în etate de 73 ani. A servit la sf. altar în comuna Tisa 48 ani. — Inmormântarea lui s'a făcut în 14 Mai prin preoții: N. Balta, I. Sirban, I. Coroiu, S. Șerban, L. Juga și P. Mușdea.

Îl deplâng: Nicolae Sirca preot, Ioan, Carolina și Amalia ca fii și fice. Rugăm pe bunul Dumnezeu să-l odihnească în ceata celor drepti.

CONCURSE.

178/922.

Pentru îndeplinirea parohiei **Crocna** din ppresbiteratul gr. ort. rom. al Hălmașului devenită vacantă prin repausarea parohului Teodor Bodea, conform dispozițiilor Ven. Consistor de Nr. 500/1922, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima apariție acestuia în foaia of. „Biserica și Școala”.

Parohia e de clasa I.

Emolumentele sunt:

1. Una sesiune de pământ par. în estensiunea sa de azi, de după care dările publice și ecvivalentul va avea să le solvească beneficiantul paroh.
2. Dreptul de pașunat apărținător sesiei par.
3. Grădina parohială.
4. Casa parohială nu este.
5. Birul parohial câte 30 litre cucuruz sfărmat de fiecare număr de casă locuită.

6. Stolele legale.

7. Intregirea dotației dela stat.

Dela reflectanți se cere cvalificația normată prin concluzul Nr. 48/910 a Sinodului eparhial. Parohul ales va fi îndatorat să catehizeze — fără alta remunerație — la școalele din loc de orice caracter și categorie.

Rugările de concurs ajustate cu toate documentele prescrise și eventuale atestate de serviciu — (iar cei din alta dieceza vor alătura și un act de legitimare dela Ven. Consistor de respective P. S. S. Dl Episcop dieceza, că au îndreptățirea de a recurge la aceasta parohie), — adresate Comitetului parohial gr. ort. rom. din Crocna sunt a se înainta oficiului protopresbiteral din Hălmașiu în termenul sus indicat. Concurenți dupăce vor dovedi ppresbiterului, că au cvalificația prescrisă și îndreptățirea de a recurge la aceasta parohie, pe lângă strictă observare a ȘȘ-ului 33. din Regulam. p. par. să pot înfațisa în sf. biserică din loc, spre a cânta oficia și predica spre a se face cunoscuți astfel poporului.

Din ședința Comitetului parohial ținută la 15/28 Ianuarie 1922.

Pavel Hălmașian, m. p.
preș. com. p.

Aurel Hălmașian, m. p.
notar.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar*, s. s. protopresbiterul tractului.

—□—

3—3

244/922.

(Repetiț).

Pentru îndeplinirea parohiei gr. ort. rom. din **Iosași** cu filia Iosașel, din protoprezbiteratul Hălmașului, se publică din nou concurs cu termen de **30 de zile** dela prima apariția acestuia în „Biserica și Școala”.

Parohia e de clasa II.

Emolumentele sunt:

1. Sesia par. în estensiunea sa de azi și o grădină paroh. de după care dările publice și ecvivalentul va avea să le solvească beneficiantul paroh.
2. Birul parohial de fiecare număr de casa locuită câte 30 litre cucuruz sfărmat, atât din matră cât și din filie.

3. Stolele legale.

4. Casa parohială nu este.

5. Intregirea dotației dela stat.

Alesul paroh va fi îndatorat să catehizeze la școalele din parohia sa fără alta remunerație.

Reflectanți sunt poștiți, că recursele lor să le înainteze pe calea oficiului protopresbiteral gr. ort. rom. din Hălmașiu, adresate Comitetului parohial din Iosași-Iosașel, ajustate conform regulamentului, iar cei din alte dieceze și cu legitimația de îndreptățire dela Ven. Consistor resp. dela P. S. S. Dl Episcop diecezan din Arad. Concurenți sunt poștiți, că cu știrea și învoirea prealabilă a ppresbiterului tractului și observarea strictă a ȘȘ-ului 33. din Regulam. p. par. să se prezenteze sub durata concursului în bisericile

din parohia matcă și filie spre a cuvânta, respective a oficia făcându-se astfel cunoscuți poporul.

Comitetul parohial din Iosași-Iosașel.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, ss. ppresbiter tractual.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante (a doua) din **Nădab** (jud. Arad), se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Beneficiul constă din:

1. Una sesie parohială cu un întravilan par.
2. Dreptul de pășunat aparținător sesiei.
3. Birul legal.
4. Stolele legale.
5. Întregirea dotației preoțești dela stat.

Alesul preot este obligat: a-și plăti toate dările după beneficiul său, și a catehiza fără onorar special dela parohie, la școlile din comună, unde va fi ordonat de superioritatea sa.

Parohia e de clasa primă. Dela recurenți se cere cvalificația normată în concluzul Nr. 84/1910 al Sinod, eparhial.

Reflectanții din alte dieceze, numai cu învoirea Ven. Consistor diecezan pot concura.

Concurenții după ce vor dovedi protopopulul concernent îndreptățirea și cvalificația cerută pe lângă observarea strictă a dispozițiilor din §. 33 din Regl. par. se pot înfățișa în sf. biserică din **Nădab** spre a cânta oficia și a cuvânta precum și spre a face cunoștința alegătorilor.

Rugările de concurs ajustate cu documentele necesare și cu atestat de serviciu de până acum, se vor nainta în termenul concursual protopopulul ort. or. român din **Chișineu** (jud. Arad).

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. Dimitrie Barbu*, m. p. protopopul Chișineului.

—□—

2—3

În conformitate cu concluzul Ven. Consistor diecezan de sub Nr. 1272/922, se escrie de nou concurs pentru deplinirea definitivă a parohiei vacante **Iermata**, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele parohiei sunt: 1. Usufructul unei sesiuni de pământ estravilan și a grădinei parohiale. 2. Dreptul la pășunat pentru 24 vite. 3. Stolele legale. 4. Birul legal. 5. Întregirea dotației dela stat.

Casă parohială nu este, dările publice după beneficiul preoțesc, le va suporta alesul.

Parohia este de cl. I., deci dela recurenți să recere cvalificațiunea prescrisă în conclusul sinodului eparhial, anunțat sub Nr. 84/910 II. p. 1.

În cazul dacă nu se va prezenta recurenți de cl. I-a, se vor admite și recurenți de cl. II-a.

Alesul preot va fi deobligat să catehizeze în

școala confesională, fără altă remunerație dela parohie.

Reflectanții sunt poștiți a-și înainta recursele lor, adresate comitetului par. din **Iermata** și ajustate cu documentele recerute precum și cu atestate despre eventualul serviciu de până acum, Prea On. Oficiu ppsc ort. rom. din **Ineu** (Borosjenő) jud. Arad și pe lângă observarea celor cuprinse în §-ul 33, din Regulamentul pentru parohii, sunt poștiți a-se prezenta în careva **Duminecă** sau **sărbătoare** în sf. biserică din **Iermata**, spre a-și arăta desteritatea în oratorie și în cele rituale.

Recurenții din altă diecesă, vor dovedi protopresbiterului tractual, că au încuviințarea P. S. Sale Domnului Episcop diecezan de a reflecta la această parohie.

Iermata, din ședința comitetului parohial ținută la **24 April (7 Mai) 1922**.

Ioan Manițiu, m. p.

Ambroziu Groza, m. p.

preș. com. par.

not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* m. p. protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru întregirea vacantului post de preot din parohia de clasa a III, **Lăpușnic**, tractul **Belinț**, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Usufructul unei serii parohiale de 32 jugăre, 25 jugăre arător, 5 fânaș și 2 pășune. 2. Întravilan de 1/2 jugăr. 3. Stolele legale. 4. Birul preoțesc, câte o spene de număr. 5. Întregirea dela stat.

Doritorii de a reflecta la acest post au să-și aștearnă petițiile concursuale comitetului parohial pe calea oficiului protopresbiteral din **Belinț**, județul **Timiș**.

Reflectanții nainte de a se prezenta în parohie trebuie să meargă la șeful tractual, să-și dovedească, că au cvalificația recerută pentru parohie, iar dacă sunt din altă dieceză, trebuie să prezenteze la P. S. Domn Episcop diecezan, să le încuviințeze reflectarea la această parohie, apoi într'o **Duminecă** sau într'o **sărbătoare**, în termenul concursual, sunt poștiți a-se prezenta în sf. biserică din **Lăpușnic**, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, eventual în oratorie și slujbi.

Sarcinile publice după serie și întravilan le poartă alesul.

De asemenea se îndatorează, ca fără altă remunerație, să catehizeze școlarii dela școala confes. gr. or. rom. din loc.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopresbiter.

—□—

1—3

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial

Cenzurat: **V. DÂRLEA**.